

РЕЦЕНЗІЯ

кандидата юридичних наук, професора Пясковського Вадима Валерійовича на дисертацію Русанівської Діни Дмитрівни на тему «Розслідування втручання в діяльність захисника чи представника особи», поданої до захисту у спеціалізовану вчену раду Національної академії внутрішніх справ на здобуття ступеня доктора філософії в галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право»

Ступінь актуальності обраної теми. Одним із суб'єктів забезпечення належного та ефективного функціонування механізму захисту прав особи виступає система адвокатури. З метою встановлення верховенства права, сприяння забезпеченню доступу до правосуддя та правової допомоги, дотримання прав людини, створення змагальної системи судочинства адвокати мають мати належні умови для вільного та повного виконання обов'язків передбачених КПК України та законом України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» (2012 р.).

Окрім цього, відповідно до ст. 6 Європейської конвенції з прав людини кожна людина має право захищати себе особисто чи використовувати правову допомогу захисника на власний вибір або, якщо вона не має коштів для оплати правової допомоги захисника, одержувати таку допомогу безоплатно, коли цього вимагають інтереси правосуддя. Держава має створювати належні умови для діяльності адвокатури, дотримання гарантій адвокатської діяльності і професійної таємниці та убезпечення від вчинення у будь-якій формі перешкод до здійснення правомірної діяльності захисника чи представника особи з надання правової допомоги.

Водночас, попри досить прогресивні нормативно-правові постулати у сфері захисту інституту адвокатури, почастишали випадки, коли такі гарантії не дотримуються, а в умовах воєнного стану виконання своїх функцій адвокатами суттєво ускладнюються, зокрема й через незаконність дій щодо них, у тому числі з боку органів кримінальної юстиції. Так, відповідно до статистичної інформації Офісу Генерального прокурора, кількість облікованих кримінальних правопорушень проти правосуддя та, зокрема, правопорушень, передбачених ст. 397 КК України, становила: у 2017 році було обліковано 1443 кримінальні

правопорушення проти правосуддя, із них втручання в діяльність захисника чи представника особи (ст. 397 КК України) – 47; у 2018 році – 278 (7), у 2019 році – 21 (0); у 2020 році – 6747 (69); у 2021 році – 5744 (37); у 2022 році – 2970 (15) та за 7 місяців 2023 року – 2902 (31). Зростання обліку кримінальних правопорушень, передбачених ст. 397 КК України, з 2020 року обумовлений Законом України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення досудового розслідування окремих категорій кримінальних правопорушень» (2018 р.).

При цьому, згідно звітів Офісу Генерального прокурора, питома вага кримінальних правопорушень, передбачених ст. 397 КК України, серед усіх облікованих кримінальних правопорушень проти правосуддя становила: 2017 року – 3,3%, 2018-го – 2,5%, 2019-го – 0%, 2020-го – 1%, 2021-го – 0,6%, 2022-го – 0,5%, за 7 міс. 2023 року – 1,1%. Загалом, питома вага цих кримінальних правопорушень із загальної кількості облікованих кримінальних правопорушень проти правосуддя за період від початку 2017 року по липень 2023 року становить 9,8%. Водночас із обвинувальним актом до суду не було направлено жодного кримінального провадження. Як впливає з наведених даних, відсоток кримінальних правопорушень, які становлять питому вагу, є доволі низьким, що свідчить про наявність різного роду ускладнень: із реєстрацією повідомлень про вчинення вказаних кримінальних правопорушень; здійсненням розслідування втручання в діяльність захисника чи представника особи; неналежним методичним забезпеченням.

Саме тому, в умовах сьогодення, слідчими недооцінюється складність розслідування в умовах очевидності, що зумовило нагальну потребу в детальному дослідженні кримінальних правопорушень, що посягають на законну діяльність захисників чи представників особи, й розробці методики розслідування з урахуванням особливостей кримінального судочинства в умовах воєнного стану.

У зв'язку з цим, актуальність теми дисертації Д. Д. Русанівської «Розслідування втручання в діяльність захисника чи представника особи» не викликає сумнівів як у науковому, теоретичному, так і практичному аспектах.

Оцінка наукового рівня дисертації і наукових публікацій здобувача.

Вивчення дисертації та наукових публікацій автора засвідчують логічність структури дослідження, що надало можливість дисертантці визначити мету, об'єкт, предмет і завдання роботи та всебічно й повно проаналізувати задекларовану тему.

У роботі використано сукупність загальнонаукових, міждисциплінарних і спеціально-наукових методів пізнання, які дали змогу висвітлити й вирішити низку теоретичних та практичних питань теми дослідження.

Дисертантка проаналізувала значну кількість наукових джерел (275 найменувань), ґрунтовно вивчила роботи інших науковців, що надало можливість вирішити наукову задачу, сформулювати пропозиції та рекомендації з розслідування втручання в діяльність захисника чи представника особи.

Обґрунтованість сформульованих у дисертації висновків забезпечена емпіричними даними, а саме узагальнені матеріали вивчення 96 кримінальних проваджень, передбачених ст. 397 КК України, за період 2017–2023 рр. з Вінницької, Волинської, Дніпропетровської, Івано-Франківської, Житомирської, Закарпатської, Запорізької, Київської, Львівської, Рівненської, Тернопільської, Хмельницької областей, м. Києва; зведені дані анкетування 356 респондентів (178 дізнавачів, 98 слідчих Національної поліції України та 80 адвокатів), а також власний досвід слідчої та адвокатської практики дисертантки.

Результати наукового дослідження висвітлено в дев'яти наукових публікаціях, з яких чотири статті – у виданнях, включених МОН України до переліку наукових фахових видань з юридичних наук, п'ять тез наукових повідомлень на науково-практичних конференціях.

Отже, дисертація Д. Д. Русанівської «Розслідування втручання в діяльність захисника чи представника особи» виконана на високому науковому рівні.

Новизна представлених теоретичних та/або експериментальних результатів проведених здобувачем досліджень, повнота викладу в опублікованих працях. Дисертація Д. Д. Русанівської є одним із перших в Україні комплексним дослідженням теоретичних і практичних основ методики розслідування втручання в діяльність захисника чи представника особи, у контексті сучасного стану кримінального процесуального законодавства та правоохоронної практики.

У роботі сформульовано низку результатів і висновків, що були отримані вперше і мають високий ступінь наукової новизни.

Зокрема, вперше розроблені основи криміналістичної методики розслідування втручання в діяльність захисника чи представника особи, що містять криміналістичну характеристику кримінального проступку, передбаченого ст. 397 КК України, а також практичні рекомендації щодо організації початкового етапу розслідування, проведення окремих слідчих (розшукових) дій та використання спеціальних знань в умовах спрощеної процесуальної процедури проведення досудового розслідування у формі дізнання як засобу оптимізації навантаження на органи досудового розслідування Національної поліції України; обґрунтовано застосування запобіжних заходів відповідно до ступеня тяжкості вчинення суспільно небезпечного діяння, використовуючи при цьому затримання як тимчасовий запобіжний захід у випадках, передбачених ч. 1 ст. 208 КПК України, та лише за умови, що ця особа: відмовляється виконувати законну вимогу уповноваженої службової особи щодо припинення кримінального проступку або чинить опір; намагається залишити місце вчинення кримінального проступку; після вчинення кримінального проступку не виконує законних вимог уповноваженої службової особи; перебуває у стані алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння та може завдати шкоди собі або оточуючим;

запропоновано внесення змін щодо вирішення проблемних аспектів кваліфікації, розслідування та притягнення до відповідальності осіб за вчинення втручання в діяльність захисника в частині: а) можливості посилення санкції ст. 397 КК України; б) внесення відомостей до ЄРДР, передбачених ч. 1 ст. 214 КПК України; в) регламентації у главі 20 КПК України нової статті 236-1 «Обшук особи», яка має визначати процесуальний порядок проведення обшуку особи на підставі ухвали слідчого судді; г) огляду житла чи іншого володіння особи, передбаченого ч. 2 ст. 237 КПК України.

Удосконалено підходи до формування криміналістичної характеристики втручання в діяльність захисника чи представника особи, відповідно до яких визначено найбільш значущі елементи (особу потерпілого; способи вчинення; обстановку вчинення; слідову картину; особу правопорушника), що сприяють всебічному, повному та об'єктивному розв'язанню тактичних завдань розслідування; наукове бачення імплементації кращих зарубіжних моделей спрощеного досудового розслідування в частині лібералізації (стимулювання позитивної поведінки) відповідальності за кримінальні проступки; позасудового вирішення конфлікту у кримінальних провадженнях про малозначні діяння з можливістю оскарження угоди про примирення до суду; закриття кримінального провадження про проступки до направлення обвинувального акта до суду у разі малозначності й визнання вини особи, яка вчинила таке діяння; перелік обставин, які підлягають встановленню на початковому етапі розслідування втручання в діяльність захисника чи представника особи, спрямовані на встановлення всіх елементів механізму протиправної діяльності й охоплюють: 1) обставини, які пов'язані зі складом кримінального правопорушення, передбаченого ст. 397 КК України; 2) обставини, пов'язані з кримінально-процесуальною діяльністю у вказаній категорії кримінальних проваджень; 3) обставини, що не входять до предмета доказування, проте мають важливе криміналістичне значення; положення ситуаційного підходу до розслідування, шляхом визначення й систематизації типових слідчих ситуацій (ситуації, які виникають: а) у процесі отримання та

розгляду заяв і повідомлень за ст. 397 КК України; б) на початковому етапі розслідування і можуть завершитися ухваленням рішення щодо повідомлення особі про підозру) та версій (стосовно події втручання в діяльність та особи правопорушника) початкового етапу розслідування кримінального протиправного діяння за ст. 397 КК України.

Також дістали подальший розвиток: характеристика стану наукових досліджень щодо втручання в діяльність захисника чи представника особи із виокремленням нагальних питань побудови теоретичних та практичних основ розслідування кримінальних проступків, передбачених ст. 397 КК України, з урахуванням законодавчих змін, слідчої практики й помилок, воєнних дій та криміналістичних інновацій; процесуальні підходи та криміналістичне забезпечення проведення окремих слідчих (розшукових) дій під час розслідування втручання в діяльність захисника чи представника особи, зокрема огляду, допиту, обшуку, а також додаткові способи збирання доказової інформації щодо досудового розслідування вказаних кримінальних проступків; криміналістичні рекомендації щодо використання під час розслідування кримінальних проступків, пов'язаних із втручанням у діяльність захисника чи представника особи, спеціальних знань у різних формах (надання консультацій та безпосередньої технічної допомоги; проведення документальних перевірок; витребування та отримання доступу до комп'ютерної техніки; призначення експертиз) для пошуку, виявлення, фіксації та вилучення об'єктів відповідних судово-експертних досліджень.

Крім зазначеного, у роботі містяться інші положення, висновки та рекомендації, які в сукупності забезпечують цілісність наукової новизни здійсненого дослідження.

Наукова обґрунтованість отриманих результатів, наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації. Обґрунтованість отриманих результатів дослідження, сформульованих положень і висновків дисертаційної роботи Д. Д. Русанівської не викликають суттєвих зауважень. Висновки в дисертації сформовано відповідно до

отриманих результатів, вони мають вагому аргументацію, свідченням чого є використана методологія дослідження, яка ґрунтується на сукупності загальнонаукових, міждисциплінарних і спеціально-наукових методів пізнання.

Обґрунтованість отриманих результатів, наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, також забезпечена емпіричними даними.

Отже, результати дисертації Д. Д. Русанівської, які винесено на захист, є достатньо аргументованими, обґрунтованими, логічними та переконливими, мають високий ступінь наукової новизни та практичне значення.

Рівень виконання поставленого наукового завдання, оволодіння здобувачем методології наукової діяльності. Наукові результати й положення, що винесені на захист, отримано завдяки використанню різноманітних методів, таких як теоретичний аналіз і синтез, логіко-юридичний, соціологічний та статистичний методи, а також ґрунтовної емпіричної бази.

Постановка завдань, визначення мети, об'єкта та предмета дослідження є чіткими, зрозумілими й такими, що цілком відповідають загальним вимогам. Завдання наукового пошуку виконано, мети роботи досягнуто.

Отже, поставлені наукові завдання виконано на високому методологічному рівні, а дисертантка опанувала необхідні компетенції для рівня доктора філософії.

Теоретичне і практичне значення результатів дослідження. Сформульовані та аргументовані в дисертації теоретичні положення, висновки, пропозиції та рекомендації впроваджено й надалі може бути використано у: практичній діяльності органів досудового розслідування – для безпосереднього використання управлінням дізнання Національної поліції України під час підготовки нормативних документів та методичних рекомендацій щодо удосконалення криміналістичного забезпечення розслідування кримінальних проступків, а також під час проведення занять у системі службової підготовки (акт Управління дізнання Національної поліції України від 12 червня 2023 р.);

освітньому процесі – для підготовки лекцій, посібників, методичних рекомендацій, тестових завдань і дидактичних матеріалів з криміналістики, кримінального права, кримінального процесуального права, оперативно-розшукової діяльності, а також при проведенні різних видів занять із відповідних дисциплін у процесі підготовки бакалаврів та магістрів за спеціальністю 081 «Право» та в системі підвищення кваліфікації працівників системи МВС України (акт Національної академії внутрішніх справ від 31 липня 2023 р.); науково-дослідній роботі – для подальшого дослідження проблем та розроблення криміналістичних положень і рекомендацій з питань розслідування втручання в діяльність захисника чи представника особи (акт Національної академії внутрішніх справ від 23 червня 2023 р.).

Оцінка змісту дисертації, її завершеності в цілому. Дисертація Д. Д. Русанівської викладена українською мовою та має чітку структуру, що відповідає вимогам МОН України та Порядку присудження ступеня доктора філософії. Дисертація містить анотацію, список публікацій, зміст, перелік умовних позначень, вступ, три розділи, які охоплюють дев'ять підрозділів, висновки, список використаних джерел і додатки. Загальний обсяг дисертації – 260 сторінок, з яких обсяг основного тексту – 216 сторінок.

Анотація в стислій формі відображає основні тези дослідження, викладена українською та англійською мовами, доповнена переліком публікацій здобувачки, в яких висвітлено основні результати дослідження.

У **вступі** обґрунтовано вибір теми дослідження, охарактеризовано ступінь наукової розробленості, зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами, визначено мету дослідження, окреслено поставлені завдання наукового пошуку, сформульовано об'єкт і предмет дослідження, описано використані методи пізнання, емпіричну базу, аргументовано наукову новизну отриманих результатів, зазначено про особистий внесок здобувачки й інформацію щодо апробації матеріалів дисертації.

У **розділі 1** «Теоретико-правові основи дослідження та криміналістична характеристика втручання в діяльність захисника чи представника особи» у

результаті аналізу матеріалів кримінальних проваджень щодо втручання в діяльність захисника чи представника особи встановлено, що до елементів криміналістичної характеристики належать: особа потерпілого; способи вчинення; обстановка вчинення; слідова картина; особа правопорушника.

З'ясовано, що потерпілими у кримінальних провадженнях щодо втручання в діяльність захисника чи представника особи є захисник; представник особи; законний представник, які здійснюють правомірну діяльність, пов'язану з наданням правової допомоги.

Виокремлені способи вчинення втручання в діяльність захисника чи представника особи, які проявляються у: 1) вчиненні в будь-якій формі перешкод до здійснення правомірної діяльності захисника чи представника особи; 2) порушенні встановлених законом гарантій діяльності захисника чи представника особи; 3) порушенні встановлених гарантій професійної таємниці.

Досліджена обстановка вчинення, яка полягає у: місці та часі, які безпосередньо пов'язані із слідовою картиною, що проявляється носіями ідеальних слідів (потерпілі, свідки, підозрювані) та матеріальними слідами – документи (клопотання, скарги, листи-відмови тощо).

Визначено, що найважливішим завданням при розслідуванні кримінальних правопорушень, передбачених ст. 397 КК України, є встановлення особи, яка їх вчинила. Особа правопорушника представлена за встановленою характеристикою, що детально розглянута в дослідженні.

У **розділі 2** «Основи організації початкового етапу розслідування втручання в діяльність захисника чи представника особи» під час встановлення особливостей початку досудового розслідування втручання в діяльність захисника чи представника особи та проведеного анкетування дізнавачів, слідчих та працівників оперативних підрозділів Національної поліції України було встановлено, що дізнання за фактом втручання в діяльність захисника чи представника особи, передбаченого ст. 397 КК України, розпочинається на підставі: заяви, повідомлення про вчинене кримінальне правопорушення; за

ухвалою слідчого судді щодо зобов'язання про внесення відомостей до Єдиного реєстру досудових розслідувань та початок розслідування.

Доведено, що під час розроблення основ методики розслідування втручання в діяльність захисника чи представника особи необхідними є деталізація обставин, що підлягають встановленню, та формування їх систематизованого переліку. Вказана необхідність пояснюється специфікою досліджуваного виду кримінальних правопорушень, а зокрема: високими показниками латентності; проблемами внесення відомостей до Єдиного реєстру досудових розслідувань, труднощами, що виникають під час досудового розслідування; проведенням слідчих (розшукових) дій; статусом особи потерпілого (адвокат чи представник особи).

Здійснено типізацію слідчих ситуацій початкового етапу розслідування вказаних кримінальних правопорушень залежно від чинників інформаційної невизначеності та процесуальних наслідків початку досудового розслідування:

- 1) типові слідчі ситуації, які виникають у процесі отримання та розгляду заяв і повідомлень про вказані кримінальні правопорушення: а) відома подія про втручання в діяльність захисника чи представника особи, що потребує реагування правоохоронних органів, проте не встановлено особу, яка вчинила кримінальне правопорушення; б) відома особа, яка вчинила протиправне діяння, проте обставини, що можуть свідчити про вчинення кримінального правопорушення, відсутні; в) відома подія кримінального правопорушення та особа, яка його вчинила;
- 2) типові слідчі ситуації, які виникають на початковому етапі розслідування і можуть завершитися ухваленням рішення щодо повідомлення особі про підозру: а) наявна достовірна інформація про особу, яка вчинила кримінальне правопорушення, суперечливі відомості про окремі елементи обстановки його вчинення; б) наявна достовірна інформація про особу, яка вчинила кримінальне правопорушення; окремі елементи обстановки кримінального правопорушення.

Обґрунтовано необхідність включення типових слідчих ситуацій, типових версій та алгоритм дій щодо їх вирішення, як обов'язкових елементів

рекомендацій із розслідування втручання в діяльність захисника чи представника особи.

Проведений аналіз кримінальних проваджень за ст. 397 КК України дозволяє констатувати, що основними заходами забезпечення кримінального провадження є: виклик дізнавачем; привід; накладання грошового стягнення; тимчасове обмеження в користуванні спеціальним правом; тимчасове вилучення майна; затримання уповноваженою службовою особою, запобіжні заходи: особисте зобов'язання, особиста порука.

У розділі 3 «Проведення окремих слідчих (розшукових) дій та застосування заходів забезпечення кримінального провадження під час розслідування втручання в діяльність захисника чи представника особи» запропоновано застосування запобіжних заходів відповідно до ступеня тяжкості вчинення суспільно небезпечного діяння, використовуючи при цьому такий тимчасовий запобіжний захід, як затримання, зокрема уповноважена службова особа має право без ухвали слідчого судді, суду затримати особу, підозрювану у вчиненні кримінального проступку, у випадках, передбачених ч. 1 ст. 208 КПК України, та лише за умови, що ця особа: відмовляється виконувати законну вимогу уповноваженої службової особи щодо припинення кримінального проступку або чинить опір; намагається залишити місце вчинення кримінального проступку; під час безпосереднього переслідування після вчинення кримінального проступку не виконує законних вимог уповноваженої службової особи; перебуває у стані алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння та може завдати шкоди собі або оточуючим.

За результатами вивчення теоретичних і нормативно-правових джерел, емпіричного матеріалу, запропоновано криміналістичні рекомендації щодо тактики проведення окремих слідчих (розшукових) дій (огляд, допит, обшук) під час розслідування втручання в діяльність захисника чи представника особи з урахуванням особливого кримінального процесуального статусу потерпілого й наявності в нього додаткових процесуальних гарантій.

З урахуванням вивчення кримінальних проваджень встановлено, що важливою формою застосування спеціальних знань у кримінальних

провадженнях, розпочатих за фактом втручання в діяльність захисника чи представника особи, є залучення експерта та проведення експертизи. Доведено, що особливе місце в розслідуванні таких кримінальних проступків належить криміналістичним експертизам: почеркознавча (рукописні тексти й підписи, вилучені під час обшуку чи огляду та які належать до предметів кримінального провадження (державна таємниця, конфіденційна інформація та ін.)); технічна експертиза документів, які становлять адвокатську таємницю; дактилоскопічна (сліди, вилучені під час огляду, обшуку приміщень; сліди залишені на документах, інших предметах); фототехнічна (фотоматеріали, вилучені під час огляду, обшуку); експертиза матеріалів і засобів відео- та звукозапису (фонограма запису розмов; оригінальний пристрій, яким фонограма зафіксована, додаткове обладнання); комп'ютерно-технічна експертиза (встановлення слідів кримінального проступку або іншої значущої для кримінального процесу інформації).

Після кожного розділу й дисертації загалом сформульовано **висновки**, у яких вичерпно висвітлено зміст розглянутих питань. Висновки відповідають отриманим результатам, мають належну аргументацію, мають високий рівень достовірності.

Список використаних джерел охоплює 275 посилань на 28 сторінках.

Зазначене дає підстави стверджувати, що дисертація Д. Д. Русанівської «Розслідування втручання в діяльність захисника чи представника особи» відповідає встановленим вимогам і є завершеною науковою працею, результати якої виконують актуальне наукове завдання – висвітлення проблематики розслідування втручання в діяльність захисника чи представника особи.

Рекомендації щодо подальшого використання результатів дисертації на практиці. Отримані результати дисертаційного дослідження Д. Д. Русанівської може бути рекомендовано для використання в освітньому процесі закладів вищої освіти юридичного профілю, у науково-дослідних розробках наукових установ, під час підготовки наукових публікацій та монографій, планування досліджень за цим напрямом.

Зауваження щодо оформлення та змісту дисертації, запитання до здобувача. Загалом позитивно оцінюючи наукову роботу, необхідно спрямувати увагу на деякі дискусійні питання, які потребують, на нашу думку, додаткової аргументації або пояснень під час захисту:

1. У вступі в рубриці наукова новизна отриманих результатів авторка вказує, що в роботі «вперше запропоновано внесення певних змін щодо: а) можливості посилення санкції ст. 397 КК України; б) внесення відомостей до ЄРДР, передбачених ч. 1 ст. 214 КПК України; в) регламентації у главі 20 КПК України нової статті 236-1 «Обшук особи», яка має визначати процесуальний порядок проведення обшуку особи на підставі ухвали слідчого судді; г) огляду житла чи іншого володіння особи, передбаченого ч. 2 ст. 237 КПК України» (стор. 23). Однак це не знаходить своєї практичної реалізації у вигляді пропозицій щодо внесення змін до КК та КПК України до відповідного комітету Верховної Ради України.

2. У підрозділі 1.2 «Криміналістична характеристика втручання в діяльність захисника чи представника особи» авторка розглядає характеристику особи потерпілого як елемент криміналістичної зазначеного кримінального правопорушення. Однак за змістом, на мою думку, Д. Д. Русанівська, виклала кримінально-правову, а не криміналістичну характеристику особи потерпілого, оскільки вона лише розкрила зміст таких термінів як «захисник» і «представник особи», а криміналістичний аспект даних про особу потерпілого проявляється в відомостях демографічного характеру (стать, вік, освіта, сімейний стан і суспільне становище і т. ін.), фізичних, біологічних і психологічних його особливостях, способу життя, зв'язках і відносинах з правопорушником тощо.

Висловлені зауваження є дискусійними, загалом не позначаються на позитивній оцінці дисертації та спрямовані на поглиблення наукової дискусії під час прилюдного захисту.

Відсутність порушень академічної доброчесності. Під час вивчення як дисертації, так і наукових публікацій автора фактів порушення академічної

фізичних, біологічних і психологічних його особливостях, способу життя, зв'язках і відносинах з правопорушником тощо.

Висловлені зауваження є дискусійними, загалом не позначаються на позитивній оцінці дисертації та спрямовані на поглиблення наукової дискусії під час прилюдного захисту.

Відсутність порушень академічної доброчесності. Під час вивчення як дисертації, так і наукових публікацій автора фактів порушення академічної доброчесності не виявлено. Дисертація Д. Д. Русанівської є оригінальною, самостійно виконаною науковою працею.

Висновок про відповідність дисертації поставленим вимогам. Дисертація Д. Д. Русанівської «Розслідування втручання в діяльність захисника чи представника особи», представлена на здобуття ступеня доктора філософії, є комплексним, цілісним, завершеним науковим дослідженням, у якому отримано науково обґрунтовані результати, що вирізняються новизною, за своїм змістом відповідає спеціальності 081 «Право» та вимогам, встановленим у Порядку підготовки здобувачів вищої освіти (наукових установах), затвердженому постановою Кабінету Міністрів України від 23 серпня 2016 року № 261 (із змінами і доповненнями від 3 квітня 2019 року № 283), наказу МОН України від 12 січня 2017 року № 40 «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації» (зі змінами від 12 липня 2019 року) та Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженому постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44, а її автор – Діна Дмитрівна Русанівська – заслуговує на присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право».

**Професор кафедри криміналістики
та судової медицини Національної
академії внутрішніх справ
кандидат юридичних наук, професор**

Вадим ПЯСКОВСЬКИЙ